

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARĖ

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (8 5) 239 6658 El. p. aiste.gedvilienė@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Generalinės prokuratūros

2020-03-03 Nr.6

Viešojo intereso gynimo skyriaus vyriausiajam prokurorui

Rinktinės g.5A, Vilnius

SKUNDAS

DĖL 2020-02-24 NUTARIMO NR.13.12-15 ATISISAKYTI TAIKYTI VIEŠOJO INTERESO GYNIMO PRIEMONES PANAIKINIMO

Seimo narė Aistė Gedvilienė (toliau – Pareiškėja) kreipėsi į Lietuvos Respublikos Generalinę prokuratūrą prašydama taikyti viešojo intereso gynimo priemones, t.y. kreiptis į teismą su ieškiniu prašant panaikinti 2019 m. rugsėjo 26 d. vykusio konkurso VĮ Valstybinių miškų urėdijos direktoriaus pareigybei užimti rezultatus ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymą, kuriuo, atsižvelgus į konkurso rezultatus, Valdas Kaubė paskirtas VĮ Valstybinių miškų urėdijos direktoriumi.

Lietuvos Respublikos Generalinės prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus prokuroras 2019-12-20 nutarimu Nr.13.12-84 atsisakė taikyti viešojo intereso gynimo priemones, nes, prokuroro nuomone, Valdas Kaubė atitiko Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. rugpjūčio 7 d. įsakymu Nr. D1-481 patvirtintų VĮ Valstybinių miškų urėdijos direktoriaus pareigybės nuostatų 3.2. punkte nustatytą alternatyvų specialųjį reikalavimą, asmeniui einančiam direktoriaus pareigas, t. y. turėti ne mažesnę kaip 3 metų vadovavimo įmonių grupei, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje, kurios įmonių rodiklių suma atitiktų didelei įmonei keliamus reikalavimus, nurodytus Finansinės atskaitomybės įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje, patirtį.

Pareiškėja skundu kreipėsi dėl Lietuvos Respublikos Generalinės prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus prokuroro 2019-12-20 nutarimo Nr. 13.12-84 atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemones panaikinimo. Skunde nurodė, kad Valdas Kaubė neatitiko Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. rugpjūčio 7 d. įsakymu Nr. D1-481 patvirtintų VĮ Valstybinių miškų urėdijos direktoriaus pareigybės nuostatų 3.2. punkte nustatyto alternatyvaus specialiojo reikalavimo, asmeniui einančiam direktoriaus pareigas, t. y. turėti ne mažesnę kaip 3 metų vadovavimo įmonių

grupei, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje, kurios įmonių rodiklių suma atitiktų didelei įmonei keliamus reikalavimus, nurodytus Finansinės atskaitomybės įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje, patirtį, nes vadovavo ne įmonių grupei, t.y. patrunuojančiai įmonei Domsjo Fabriken AB ir jos patrunuojamosioms įmonėms, o tik grupės įmonei, t.y. Domsjo Fabriken AB dukterinei bendrovei UAB „Domše Lietuva“.

2020-01-28 Lietuvos Respublikos Generalinės prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus vyriausiosios prokurorės nutarimu Nr. 13.12-5 panaikintas Lietuvos Respublikos Generalinės prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus prokuroro 2019-02-20 nutarimas Nr. 13.12-84 atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės ir medžiaga grąžinta prokurorui atlikti papildomą tyrimą.

2020-02-24 raštu Nr. 17.2.-925 Pareiškėja informuota, kad 2020-02-24 priimtas nutarimas Nr.13.12.-15 (toliau – skundžiamas nutarimas) atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2018-06-26 įsakymu Nr. I-218 patvirtintų Rekomendacijų dėl viešojo intereso gynimo (toliau – Rekomendacijos) 54 punktu pateikti priimto sprendimo motyvai, o pats skundžiamas nutarimas nepateiktas.

Kaip matyti iš 2020-02-24 rašto Nr. 17.2.-925 turinio, atlikus papildomą tyrimą nustatyta, kad Valdas Kaubrė **ne visiškai**¹ atitiko VĮ Valstybinių miškų urėdijos direktoriaus pareigybės nuostatų 3.2 punkte nustatytus reikalavimus, t.y. Valdas Kaubrė neturėjo 3 metų vadovavimo didelei įmonei patirties, nes pagal pateiktus duomenis tokia patirtis sudarė 1 metus ir 8 mėnesius. Be to, Viešojo intereso gynimo skyriaus prokuroras, atsižvelgęs į rašte cituojamą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) praktiką, padarė išvadą, kad pažeidimas, susijęs su vadovavimu didelei įmonei, nėra tokio pobūdžio, kad suponotų viešojo intereso gynimo priemonių taikymą, nes ESTT praktika sudaro teisinę **prielaidas**² Valdo Kaubrės vadovavimą UAB „Domše Lietuva“ vertinti kaip vadovavimą įmonės Domsjo Fabriken AB struktūriniam padaliniui.

Skundžiamas nutarimas neteisėtas, nepagrįstas, todėl naikintinas dėl žemiau šiame skunde dėstomų priežasčių.

Pažymėtina, kad prokuroro pareiga ginti viešąjį interesą yra konstitucinė (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 118 straipsnio 2 dalis) ir įtvirtinta Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo (toliau – Įstatymas) 19 straipsnyje. Ši pareiga atsiranda prokurorui nustačius teisės akto pažeidimą, kuriuo pažeidžiamos asmens, valstybės ir visuomenės teisės bei teisėti interesai, ir toks pažeidimas laikytinas viešojo intereso pažeidimu, o valstybės ir savivaldybių institucijos, kurių veiklos srityje buvo

---

¹ Pastaba: paryškinta Pareiškėjos

² Pastaba: paryškinta Pareiškėjos

padarytas teisės aktų pažeidimas, nesiėmė priemonių jam pašalinti, arba kai tokios kompetentingos institucijos nėra. Taigi Įstatymo prasme viešojo intereso gynimas yra teisės aktų pažeidimų pašalinimas pagal prokuratūrai suteiktus įgalinimus. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad sprendamas, ar kreiptis į teismą ginant viešąjį interesą, prokuroras turi įvertinti tai, kad jo procesinę veiklą reglamentuojančios teisės normos (Prokuratūros įstatymas) priskirtinos viešosios teisės sričiai, kurioje teisė suprantama kaip pareiga, todėl kiekvieną kartą nustatęs, kad yra pažeistas viešasis interesas ir yra pagrįstos prielaidos patenkinti prokuroro reiškiamą materialinį teisinį reikalavimą, jis privalo imtis viešojo intereso gynimo priemonių. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad prokurorų, kaip valstybės pareigūnų, įgaliojimai teisės aktuose negali būti apibūdinami kaip jų subjektinė teisė, kurią jie gali įgyvendinti savo nuožiūra, t. y. kaip tokia teisė, kuria jie gali pasinaudoti arba nepasinaudoti; tokie įgaliojimai – tai ir pareigos, kurias prokurorai ne tik gali, bet ir privalo įgyvendinti, jeigu yra įstatymuose nustatytos sąlygos (Konstitucinio Teismo 2006 m. sausio 16 d. nutarimas). Tai reiškia, kad prokuroras, kaip nepriklausomas įstatymų vykdymo priežiūros garantas, savo iniciatyva ar pagal kitų asmenų pareiškimus nustatęs viešojo intereso pažeidimą, privalo imtis priemonių, kad pažeistas viešasis interesas būtų apgintas, t. y. nustatęs viešojo intereso pažeidimą, visais atvejais privalo imtis priemonių, kad įstatymo nustatyta forma ir tvarka pažeidimas būtų pašalintas (LAT 2012 m. lapkričio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-501/2012). Prokuroras, nustatęs valstybės institucijos veikloje neteisėtumo faktą, ne tik turi teisę, bet ir privalo į tokį faktą reaguoti įstatymo nustatytais priemonėmis. Viena iš tokių priemonių yra CPK 49 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta prokuroro teisė inicijuoti civilinę bylą. Šiuo atveju civilinė byla inicijuojama viešajam interesui apginti (LAT 2006 m. kovo 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-194/2006). Iš konstitucinės jurisprudencijos ir teismų praktikos darytina išvada, kad prokuroras turi konstitucinėje ir įstatymo normoje įtvirtintą pareigą, nustatęs viešojo intereso pažeidimą, visais atvejais imtis priemonių, kad įstatymo nustatyta forma ir tvarka pažeidimas būtų pašalintas. Prokuroras taiko viešojo intereso gynimo priemones esant Prokuratūros įstatymo 19 straipsnio 1 dalies sąlygoms. Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymas nenumato galimybės prokurorui atsisakyti ginti viešąjį interesą dėl mažareikšmiškumo, nenustačius būtinybės ir pan.

Išimtiniai atvejai, kuomet prokuroras, išnagrinėjęs prašymą ir nustatęs teisės aktų pažeidimus, o kartu ir viešojo intereso pažeidimą, vadovaudamasis bendraisiais teisės principais gali priimti motyvuotą nutarimą atsisakyti kreiptis į teismą su ieškiniu, pareiškimu, yra nurodyti Rekomendacijų 38 punkte, t. y. kai: nustatyti teisės aktų reikalavimų pažeidimai yra neesminiai, neturėję lemiamos reikšmės ginčo teisiniame santykiyje priimtų sprendimų rezultatui (38.1. punktas); valstybei, visuomenei, asmeniui padaryta žala laikytina mažareikšme, palyginti su galimomis bylinėjimosi išlaidomis (nutarime prokuroras turi išdėstyti argumentus dėl tikėtinų sąnaudų vertinimo) (38.2.

punktas); esant kelių viešųjų interesų konkurencijai ir nusprendus, kad kreipiantis į teismą dėl vieno iš jų gynimo kiti viešieji interesai gali būti pažeisti arba nebus tinkamai apginti racionaliomis sąnaudomis. Tokiu atveju prokuroras nutarime turi nustatyti visus konkuruojančius viešuosius interesus, t. y. atskleisti kiekvieno jų turinį ir išdėstyti motyvus, kodėl vienam ar keliems viešiesiems interesams konkrečiu atveju teikiama pirmenybė (38.3. punktas).

Nagrinėjamu atveju neegzistuoja ir nėra nurodytas nei vienas Rekomendacijų 38 punkte nurodytas atvejis, kuriuo būtų galima pagrįsti atsisakymą taikyti viešojo intereso gynimo priemones. Priešingai, Viešojo intereso gynimo skyriaus prokuroras jau 2019-12-20 nutarime Nr. 13.12-84 nurodė, kad nagrinėjamu atveju egzistuoja viešasis interesas, o 2020-02-24 nutarime Nr. 13.12-15 konstatuota, kad padarytas pažeidimas, t.y. kad Valdas Kaubrė **ne visiškai**³ atitiko VĮ Valstybinių miškų urėdijos direktoriaus pareigybės nuostatų 3.2. punkte nustatytą reikalavimą turėti ne mažesnę kaip 3 metų vadovavimo didelei įmonei patirtį. Vadinasi, Viešojo intereso skyriaus gynimo prokuroras konstatavo, kad egzistuoja abi sąlygos ginti viešąjį interesą ir taikyti viešojo intereso gynimo priemones, t.y. nustatytas teisės akto pažeidimas ir toks pažeidimas laikytinas viešojo intereso pažeidimu.

Kaip matyti iš Pareiškėjos gautame rašte nurodytų motyvų, Viešojo intereso skyriaus gynimo prokuroras, priimdamas skundžiamą nutarimą, padarė išvadą, kad pažeidimas, susijęs su vadovavimu didelei įmonei, nėra tokio pobūdžio, kad suponotų viešojo intereso gynimo priemonių taikymą, nes ESTT praktika sudaro teises prielaidas Valdo Kaubrės vadovavimą UAB „Domše Lietuva“ vertinti kaip vadovavimą įmonės Domsjo Fabriken AB struktūriniam padaliniiui.

Atsakant į šiuos Viešojo intereso gynimo skyriaus prokuroro argumentus pasisakytina, kad cituojama ESTT praktika dėl įmonių grupės įmonių tarpusavio santykių vertinimo yra susijusi išimtinai tik su Europos Sąjungos teisės aiškinimu konkurencijos teisės ir viešųjų pirkimų teisės srityse bei nesusijusi su konkursais užimti tam tikras pareigas. Pažymėtina, kad juridinio asmens struktūrinio padalinio apibrėžimas yra įtvirtintas nacionalinėje teisėje (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir CK) 2.53 straipsnyje, CK 2.56 straipsnyje) ir Viešojo intereso skyriaus gynimo prokuroras, priimdamas 2019-12-20 nutarimą Nr. 13.12-84, taip pat sutiko su Pareiškėjos vertinimu, kad Valdas Kaubrė neatitinka specialiųjų kvalifikacinių reikalavimų, nes UAB „Domše Lietuva“ nėra ir nebuvo Domsjo Fabriken AB filialu ar atstovybe, todėl UAB „Domše Lietuva“ nėra ir negali būti laikoma struktūriniu juridinio asmens (Domsjo Fabriken AB) padaliniu. Todėl visiškai neaišku, dėl kokių priežasčių skundžiamame nutarime analizuojama ESTT praktika išimtinai susijusi su vienu Europos Sąjungos teisės aiškinimu konkurencijos ir viešųjų pirkimų teisės srityse. Taigi, Viešojo

---

³ Pastaba: paryškinta Pareiškėjos

intereso gynimo skyriaus prokuroras vadovaudamasis prielaidomis, kad Valdo Kaubrės vadovavimą UAB „Domše Lietuva“ galima vertinti kaip vadovavimą Domsjo Fabriken AB struktūriniam padaliniui, ne tik nepagrįstai išplečia specialaus reikalavimo – „turėti ne mažesnę kaip 3 metų vadovavimo didelės įmonės, kaip ji apibrėžta Finansinės atskaitomybės įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje, struktūriniam padaliniui“ sąvokos turinį, bet ir prieštarauja išvadoms, padarytoms 2019-12-20 nutarime Nr. 13.12-84, t.y. kad UAB „Domše Lietuva“ nėra ir nebuvo Domsjo Fabriken AB struktūriniu padaliniu.

Taip pat Viešojo intereso gynimo skyriaus prokuroras nurodo, kad nepaisant tos aplinkybės, kad Valdas Kaubrė ne visiškai atitiko specialųjį reikalavimą turėti 3 metų vadovavimo didelei įmonei patirtį, tačiau, kaip būtų galima suprasti iš pateikiamų skundžiamo nutarimo motyvų, prokuroro nuomone, viešojo intereso aspektu yra svarbiau išlaikyti VĮ Valstybinių miškų urėdijos veiklos stabilumą.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Viešojo intereso gynimo skyriaus prokuroro nurodytais motyvais atsisakius taikyti viešojo intereso gynimo priemonės susiklosto tokia situacija, kuomet VĮ Valstybinių miškų urėdijos direktoriaus pareigas užima neatitinkantis specialiųjų kvalifikacinių reikalavimų, keliamų direktoriaus pareigybei užimti, asmuo ir formuojamas precedentas, kad nepaisant tos aplinkybės, kad asmuo neatitinka specialių kvalifikacinių reikalavimų, tokiam asmeniui ne tik leidžiama dalyvauti konkurse, asmuo gali būti pripažintas konkurso nugalėtoju, bet ir suteikiama teisė užimti atsakingas pareigas. Tokia situacija netoleruotina jau vien dėl to, kad pažeidžiamas teisėtas visuomenės lūkestis, kad į nurodytą pareigybę būtų atrenkami tinkamiausi, labiausiai kvalifikuoti specialistai, turintys ne tik aukščiausius profesinius įgūdžius, bet pasižymintys ir vadybiniais bei organizaciniais sugebėjimais, kuriems turi įtakos vadovavimo didelei įmonei trukmė. Neužtikrinus visuomenės teisėtų lūkesčių apsaugos, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise (Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2007 m. lapkričio 22 d., 2008 m. vasario 20 d. nutarimai). Nagrinėjamu atveju viešojo intereso pažeidimo toleravimas reikštų, kad yra pažeidžiami konstituciniai asmenų lygiateisiškumo vienodomis sąlygomis dalyvauti paskelbtame konkurse, teisingumo principai.

Pažymėtina ir tai, kad prokuroras yra saistomas ir bendrojo teisės principo, pripažįstamo ir taikomo ir teismų praktikoje, kad iš neteisės teisė neatsiranda. Taigi, ginant viešąjį interesą intervencija į susiklosčiusius teisinius santykius yra neišvengiama. Tačiau klausimą, kuris iš viešojo intereso aspektų – parinkti į pareigas joms geriausiai tinkantį asmenį, ar išlaikyti VĮ Valstybinių miškų urėdijos veiklos stabilumą – yra svarbesnis konkrečioje viešojo intereso gynimo byloje, gali nuspręsti tik teismas, išnagrinėjęs bylą pagal prokuroro pareikštą ieškinį.

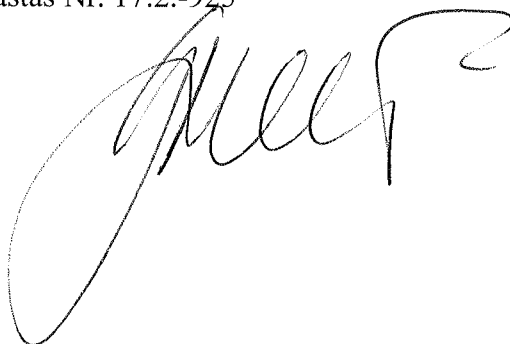
Atsižvelgusi į tai, kas išdėstyta ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 19 straipsnio 4 dalis 1 punktu, prašau:

- Panaikinti Lietuvos Respublikos Generalinės prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus prokuroro 2020-02-24 nutarimą Nr. 13.12.-15 atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės ir taikyti viešojo intereso gynimo priemonės, t.y. kreiptis į teismą su ieškiniu prašant panaikinti 2019 m. rugsėjo 26 d. vykusio konkurso VĮ Valstybinių miškų urėdijos direktoriaus pareigybei užimti rezultatus ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymą, kuriuo, atsižvelgus į konkurso rezultatus, Valdas Kaubė paskirtas VĮ Valstybinių miškų urėdijos direktoriumi.

PRIDEDAMA:

- 2020-02-24 raštas Nr. 17.2.-925

Seimo narė

Aistė Gedvilienė